

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI
IXTISOSLASHTIRILGAN TA’LIM MUASSASALARI AGENTLIGI
HUZURIDAGI PEDAGOGIK MAHORAT VA XALQARO BAHOLASH
ILMIY-AMALIY MARKAZI

PSIXOLOGIYA FANIDAN KASBIY SERTIFIKATLASH TEST
TOPSHIRIQLARI
SPETSIFIKATSIYASI

Toshkent – 2026

PSIXOLOGIYA FANIDAN KASBIY SERTIFIKATLASH TEST TOPSHIRIQLARI SPETSIFIKATSIYASI

Mazkur spetsifikatsiya O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining davlat maktabgacha va umumiy o'rta ta'lim tashkilotlari pedagog kadrlarini kasbiy sertifikatlash bo'yicha davlat xizmatlarini ko'rsatishning ma'muriy reglamentiga muvofiq ishlab chiqildi. Hujjat psixologiya fani o'qituvchilarining kasbiy bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini baholash uchun qo'llaniladigan test sinovlarining mazmuni, tuzilmasi va baholash mezonlarini belgilaydi.

Spetsifikatsiya test topshiriqlarining mazmuni, tuzilmasi, baholash mezonlari, test topshiriqlarining shakli, kognitiv darajalari hamda baholash jarayonini tashkil etish tartibini belgilab beradi.

Mazkur hujjat test topshiriqlarini ishlab chiqishda metodik asos bo'lib xizmat qiladi hamda baholash jarayonining shaffofligi, adolatlilik va ilmiy asoslanganligini ta'minlashga qaratilgan.

I. Umumiy tamoyillar

Baholashning asosiy maqsadi psixologiya fani o'qituvchilarining fan bo'yicha nazariy bilimlari, amaliy ko'nikmalari, psixologiya fanini o'qitish metodikasi bo'yicha bilimlari, pedagogik mahorati va kasbiy kompetensiyalarini kompleks baholashdan iborat. Baholash natijalari pedagog kadrlarni kasbiy sertifikatlash jarayonida qaror qabul qilish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

II. Me'yoriy asoslar

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2024-yil 12-fevraldagi "Davlat maktabgacha va umumiy o'rta ta'lim tashkilotlari pedagog kadrlarini kasbiy sertifikatlash bo'yicha davlat xizmatlarini ko'rsatishning ma'muriy reglamentini tasdiqlash to'g'risida" 87-son qarori.

2. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligining 2026-yil 3-iyuldagi "Davlat maktabgacha va umumiy o'rta ta'lim tashkilotlari pedagog kadrlarini kasbiy sertifikatlash nazorat sinovini tashkil etish va o'tkazish to'g'risida"gi 233-son buyrug'i.

III. Baholash qamrovi

Psixologiya fani o'qituvchilari uchun mutaxassislik fanidan 40 ta, pedagogik mahoratdan 10 ta, jami 50 ta test topshirig'i taqdim etiladi va umumiy test topshirig'ini bajarish uchun ajratilgan vaqt 90 daqiqa etib belgilanadi. Bunda yopiq test topshiriqlaridan (*yagona to'g'ri javobni talab qiladigan (Y1), moslashtirishni talab qiladigan (Y2) va ketma-ketlikni talab qiladigan test topshiriqlari(Y3)*) foydalaniladi. Mutaxassislik fanlaridan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko'nikmalar bo'yicha taqsimoti quyidagi jadvalda aks etgan.

IV. Test tuzilmasi

Test sinovi psixologiya fanining asosiy mazmun yo‘nalishlarini qamrab oladi. Xususan, test topshiriqlari rivojlanish psixologiyasi, hayotiy davrlar va rivojlanish bosqichlari psixologiyasi, yosh psixologiyasi, psixologiya fanini o‘qitish metodikasi va pedagogik mahoratga oid bilim hamda ko‘nikmalarni baholashga qaratilgan. Test topshiriqlarining mazmuni umumiy o‘rta ta’limning davlat ta’lim standartlari, amaldagi o‘quv dasturlari hamda fan bo‘yicha metodik talablar asosida shakllantiriladi.

Mutaxassislik fanlaridan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko‘nikmalari bo‘yicha taqsimoti

1-jadval

Mazmun soha	Baholanadigan konstruktlar	Testlar soni
1. Rivojlanish psixologiyasi bo‘limi		
Psixik taraqqiyot qonuniyatlari	-yosh davrlari (ontogenez) psixologiyasi fani, maqsad va vazifalari -yosh davrlari psixologiyasi metodlarining qo‘llanilishi -psixik rivojlanish mohiyati -psixik rivojlanish omillari va harakatlantiruvchi kuchlari	5
2. Hayotiy davrlar va rivojlanish bosqichlari psixologiyasi bo‘limi		
Yosh inqirozlari va yoshni davrlashtirish	-psixik rivojlanish jarayonida yuzaga keladigan miqdor va sifat o‘zgarishlar -yosh inqirozlari mohiyati -psixik rivojlanishdagi yosh inqirozlari simptomlari -ontogenetik taraqqiyotdagi asosiy yosh inqirozlari -yosh psixologiyasida ontogenetik taraqqiyotni davrlashtirish masalasi -turli psixologik yondoshuvlar asosida yoshni davrlarga bo‘lish -psixik rivojlanishning asosiy yosh davrlari -yosh davrlariga ajratishning asosiy mezonlari	10
3. Yosh psixologiyasi bo‘limi		
3.1 Maktabgacha yosh davri psixologik xususiyatlari	-maktabgacha yosh davrida jismoniy rivojlanish xususiyatlari -maktabgacha yosh davrida psixik rivojlanish va o‘yin faoliyati -bolaning maktab ta’limiga tayyorligi -maktab ta’limiga psixik etuklik mezonlari	5

3.2 Kichik maktab yosh davrida psixik rivojlanish	-kichik maktab yoshining psixologik xususiyatlari -kichik maktab yoshida o'quv faoliyati -kichik maktab yoshida bilish jarayonlarining rivojlanishi	9
3.3 O'smirlik davri psixologiyasi	-o'smirlik davrida jismoniy taraqqiyot va yangi psixologik tuzilmalarning yuzaga kelishi -o'smirlik davri ontogenezning alohida bosqichi sifatida -o'smirlarning o'zaro munosabatlari -kattalik hissining yuzaga kelishi	6
3.4 Ilk o'spirinlik davrida psixik va shaxs rivojlanishi	-ilk o'spirinlik davrining asosiy muammolari -kasb tanlash, ijtimoiy rollarning kengayishi	5
Jami		40 ta

Pedagogik mahoratdan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko'nikmalari bo'yicha taqsimoti

2-jadval

1. PEDAGOGIK MAHORAT	10 ta
-----------------------------	--------------

Pedagogik mahorat	– pedagogika, didaktika, tarbiya va yosh psixologiyasining asoslari va yondashuvlarini bilish va berilgan vaziyatga mosini tanlay olish; – pedagogikaning tamoyillari (onglilik va faollik, ko‘rgazmalilik, tizimlilik va muntazamlilik, ilmiylik, nazariya va amaliyot birligi va boshqalar)ni bilish va berilgan vaziyatga mosini tanlay olish; – tarbiya va uning turlarini bilish, bir-biridan farqlash va berilgan vaziyatga mosini tanlay olish; – dars va uning turlarini bilish, darsni rejalashtirish, tashkil etish va sinfni boshqarish yondashuvlarini konkret vaziyatlarda qo‘llay olish; – sinf rahbarining huquq va majburiyatlarini bilish, sinf hujjatlari bilan ishlay olish, ularni yuritishda to‘g‘ri ketma-ketlikka amal qilish, sinf jamoasini to‘g‘ri shakllantirish, muloqotda pedagogik etika qoidalariga amal qilish, ota-onalar bilan hamkorlikning samarali shakllarini tanlash, muammoli vaziyatda eng maqbul strategik yondashuvni qo‘llash; – pedagogik etika, nutq, texnika, ijodkorlik, pedagogik odob, bilimdonlik/kompetentlik, muloqot madaniyati, takt/nazokat, kreativlik, refleksiya va kasbiy o‘shish asoslarini bilishi va berilgan vaziyatga mosini tanlay olish; – pedagogik qobiliyat va uning turlari (didaktik qobiliyat, akademik qobiliyat, persiptiv-pedagogik qobiliyat, nutq madaniyati, tashkilotchilik qobiliyati, kommunikativ qobiliyat, avtoritar qobiliyat va boshqalar)ni bilish va konkret vaziyatlarda qo‘llay olish,	10
	– ta’lim texnologiyalari (loyihaga asoslangan ta’lim, muammoli ta’lim, hamkorlikdagi ta’lim, evristik ta’lim, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim, interfaol ta’lim, differensial ta’lim, integral ta’lim, o‘yinli ta’lim, inklyuziv ta’lim va boshqalar)ni bilish va vaziyatlarga mosini tanlay olish; – fan mazmun sohasini o‘qitish yondashuvlari, metodikasi va texnologiyalarini bilish; – fan sohasini o‘qitish usullari va metodlarini farqlash va berilgan vaziyatga mosini tanlash; – fan sohasini o‘qitish bo‘yicha berilgan ta’limiy vaziyatga oid qabul qilingan qarorlarga baho berish.	

Kognitiv ko'nikmalar taqsimoti

3-jadval

T/r	Kognitiv daraja	Izohi	Test soni
1	Bilish	Fanga doir nazariy ma'lumotlar, atamalar, qoidalar, tushunchalarni eslab qolish, ularning mazmuni, maqsadi va qo'llanishini tushunish	22
2	Qo'llash	Bilim, tushuncha va protseduralarni yangi (notanish) kontekstlarda qo'llay olish	23
3	Mulohaza qilish	Faktlar, dalillar, fikrlarni taqqoslash, tahlil qilish, taxmin qilish va xulosa(lar) chiqarish	5

V. Baholash mezonlari

Test topshiruvchining umumiy natijasi har bir test topshirig'iga berilgan ballar yig'indisi asosida aniqlanadi. Har bir to'g'ri javob uchun **2 ball**, noto'g'ri javob uchun **ball** berilmaydi. Test sinovining eng yuqori natijasi 100 ballni tashkil etadi.

VI. Imtihon tartibi

Taqiqlangan vositalar: imtihon vaqtida mobil telefon, aqlli soat, planshet yoki elektron eslatmalardan foydalanish qat'iyan man etiladi.

Axloq va intizom: nusxa ko'chirish, yordam so'rash yoki yordam berish, imtihon davomida gaplashish, ruxsatsiz chiqish kabi holatlar taqiqlanadi.

Nazoratchi qoidabuzarlikni aniqlaganda, uni rasmiylashtirib, tinglovchini testdan chetlashtiradi va natijasi bekor qilinadi.

VII. Tavsiya etiladigan asosiy adabiyotlar

1. Do'stmuxamedova Sh.A., Nishanova Z.T., Jalilova S.X. va b. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya.T., Fan va texnologiyalar markazining bosmaxonasi. 2013.
2. Jalilova S.X., Aripova S.M. Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi. T., Faylasuflar nashriyoti, 2013.
3. Jalilova S.X. Taraqqiyot psixologiyasi va differensial psixologiya. T, Innovatsion ziyo, 2020.
4. G'oziev E.G'. Ontogenez psixologiyasi. T., "Noshir", 2010.
5. N. Xoliyitova, D. Turayeva Umumiy psixologiya (pedagogika yo'nalishlari uchun darslik) T. – 2022.
6. A.Rasulov, Psixodiagnostika, o'quv qo'llanma. T., "Noshir", 2009.
7. Islomova N., Andullayeva D. Ijtimoiy psixologiya. – Toshkent, 2013
8. Karimova V., Akramova F., Lutfullayeva N. Ijtimoiy psixologiya: o'quv qo'llanma. – Toshkent, 2011.
9. Shamshe'tova A., Melibayeva R.N., Usmanova X., Xaydarov I. Umumiy psixologiya. –T.: 2018.
10. Nishonova Z.T., Alimova G.Q. Bolalar psixologiyasi va uni o'qitish metodikasi. T. TDPU, 2005.
11. Xulqi og'ishgan bolalar psixologiyasi (o'quv qo'llanma) Olimov L. Ya., Nazarov A. M. 2020 y.
12. Oila psixologiyasi – O'zbekiston respublikasi oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi D. Abdullaeva, R. Yorqulov, N. Atabaeva-2015y
13. Inklyuziv ta'limda korreksion rivojlantiruvchi mashg'ulotlar – metodik qo'llanma. O'zbekiston Respublikasi ta'limni rivojlantirish respublika ilmiy-metodik markazi-2025.
14. Umumta'lim psixologlari uchun uslubiy qo'llanma – maktabgacha va maktab ta'lim vazirligi, 2025-y.
15. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirining 2025-yil 29-avgustdagi "Maktabgacha ta'lim tashkiloti va pedagoglarining ish hujjatlarini tasdiqlash to'g'risida" 323 – son buyrug'i.

VIII. Pedagogik mahorat va kasb standartlari bo'yicha manbalar

1. Alixodjayeva G.S. Инновация в дошкольном образовании. Учебник. – Toshkent, 2024. – С. 284.
2. Muslimov N. va boshq., Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari. O'quv-metodik qo'llanma. – Toshkent, 2024. – 120 b.
3. Xoliqov A. Pedagogik mahorat. Darslik, – Toshkent: "Bayoz" nashriyoti, 2025. - 504 b.

4. Sh. Abdiraimov v.b. Ta'limda baholash va monitoring asoslari. O'quv-uslubiy qo'llanma. – Toshkent, TDYU nashriyoti, 2026. – 208 bet.

Eslatma: test topshiriqlari mazmuni tavsiya etilgan adabiyotlarda aks etgan mazmun, tamoyil va yondashuvlar bilan moslashtiriladi, ammo test topshiriqlari to'g'ridan to'g'ri manbalardan olinmaydi. Malaka sinoviga tayyorgarlik ko'rish jarayonida tavsiya etilgan adabiyotlar eslab qolish manbai sifatida xizmat qilishdan ko'ra, umumiy kasbiy tayyorgarlikni mustahkamlashga qaratilgan.